

usklajena pa sta, prav tako v seriji iz letošnjega leta, Martuljkova skupina in alpski srobot – ta je v svežih gozdovih pod visokimi grebeni in špiki res pogosten. Ta znamka pa bo zaradi svojega vsebinsko ubranega in barvno usklajenega prizora ter ustreznega botaničnim dejstvom prav gotovo visoko segla v tekmovanju za najlepšo v letu 2002. (Tone Wraber)

Zgodovina reševanja v gorah nad Kamnikom

France Malešič s soavtorji, **Zgodovina reševanja v gorah nad Kamnikom**, Ljubljana, Planinska zveza Slovenije, 2002.

Ko človek pred seboj zagleda skoraj petsto strani debelo knjigo, se vpraša: »So v gorah nad Kamnikom res toliko reševali?« Po podrobnem pregledu knjige pa je jasno – to je kronika, zajetna kronika, ki seže daleč v čas pred organiziranim reševanjem. Tudi pastirjem in lovčem so se dogajale nesreče, reševali pa so jih kar njihovi tovariši in ljudje, ki so imeli v gorah svoja vsakdanja opravila. Vsak je čutil to dolžnost, tako kot jo danes čutijo številni gorski reševalci, ki praznujejo okrogle obletnice svojega organiziranega dela – Gorska reševalna služba Slovenije (GRSS) je stara devetdeset let, kamniška postaja deset let manj. France Malešič s soavtorji (Cene Griljc, Vlasto Kopač, Miro Štebe, Tone Škarja) je knjigo **Zgodovina reševanja v gorah nad Kamnikom** v založbi PZS izdal prav ob teh častitljivih obletnicah.

Bralci Planinskega vestnika so v preteklih treh številkah (april, maj in junij) imeli priložnost prebirati posamezna poglavja, povzeta večinoma iz knjige, tudi na straneh naše revije. Knjiga sama je razdeljena na petnajst enot, ki opisujejo vse od najstarejših obiskovalcev in nesreč do zadnjih nesreč v letošnji zimi. Recenzenta, Pavle Šegula in Andrej Mašera, sta knjigo odlično ocenila.

Prvi predvsem s stališča poučnosti, saj so nesreče in reševanja opisane zelo podrobno in vsak obiskovalec gora lahko ob njih dobi kakšno koristno spoznanje. Opisi nesreč se začnejo v poševnem tisku, potem pa po enem ali več odstavkih preidejo v navaden tisk, kar nekoliko razbija celovitost opisa. So pa opisi res dosledni in hkrati tako napeti, da bodo bralci knjigo v takih trenutkih le težko odložili. Drugi recenzent pa je opozoril predvsem na veliko zgodovinsko vrednost dela, ki s številnimi opombami v besedilu (resnici na ljubo te malce motijo sicer tekoče pisano besedilo) posega ne le na področje reševanja, pač pa na celotno udejstvovanje v gorah, na imenoslovje ipd. Tako so pozabi izmknjena marsikatera imena, ki jih sodobni obiskovalec gora nad Kamnikom niti ne pozna več (znameniti Pastirci ob poti na Kamniško sedlo so bili od nekdaj poznaní kot Na stanu). Posebno vrednost knjigi dajejo tudi številne Fotografije znanih mož in žena, katerih življenja so povezana z reševanjem in nesrečami, pa Fotografije gora, planin in stanov – skratka, že nekoliko pozabljena zgodovina živo zaživi pred nami.

Na koncu knjige, po opisih novejših zgodovine, ki so jo prispevali zadnji načelniki kamniške postaje GRSS, so dodani še Podobe reševalcev (Fotografije nekdanjih in sedanjih članov kamniške postaje), abe-

cedno kazalo oseb, omenjenih v knjigi, in zajeten seznam uporabljene literature. Knjiga je nastajala dolgo, naj tako dolgo tudi priča o veliki povezanosti človeka z naravo in predvsem o pogumem in nesebičnem delu ljudi – reševalcev, ki so vedno tam, kjer je potrebno pomagati.

Marjan Bradeško

Petdesetletnica PD Janez Trdina Mengeš

50 let Planinskega društva Janez Trdina Mengeš, zbornik, PD Janez Trdina, Mengeš, 2002.

»Petdeset let« se sliši manj kot »pol stoletja«, je v govoru ob praznovanju obletnice ustanovitve PD Janez Trdina Mengeš rekel alpinist Tone Škarja. Društvo je bilo ustanovljeno v letih težkih povojnih razmer, polnih političnih pritiskov. V zborniku, ki je hkrati zanimiva kronika dogajanja v Mengšu in na planinskih poteh, se preteklih dni spominjajo predsedniki društva. Kmalu po ustanovitvi je društvo prišlo do svoje postojanke, Mengeške kočice na Gobavici. Za bralce Planinskega vestnika je zanimiv podatek, da je društvo imelo leta 1955 tristo čla-

nov, kar šestdeset (ena petina) pa je bilo naročnikov te revije. Takratni naročniki so si v Vestniku želeli »več zanimive planinske literature, zgodb in povesti.« Sicer pa predsedniki v svojih spominih pišejo o zagnanem delu, ki so ga pogosto motila politična peganjanja, kar je vnašalo razdor in zaviralo navdušenje prostovoljcev. Janez Slokan o prostovoljstvu razmišlja takole: »Lepo je delati, ko je v neko dejavnost, v tem primeru društveno, vključena vsa družina.« Nekoč so res bile razmere drugačne in prostovoljstvo je danes težje uresničevati.

Alpinistični odsek PD Janez Trdina Mengeš se ponša z Moniko Kambič, ki je dvakrat zapored osvojila naslov najboljšje alpinistke v Sloveniji (1996 in 1997). V zborniku je prispevala tudi kratek opis svoje življenjske poti. Dejavnost alpinistov je razvidna še iz prispevka Marjana Kovača, ki piše o Garwalski Himalaji in o Huascaranu v Južni Ameriki. Dodan je še opis planinske sekcije Lek Mengeš, pa nekaj misli prijateljem – članom društva – v spomin. Na koncu je še slavnostni govor Toneta Škarje, gradivo pa je popostrveno s črno-belimi in nekaj barvnimi Fotografijami z društvenih dejavnosti. Zbornik so uredili Miro Šušteršič, Janez Slokan in Stane Lužan.

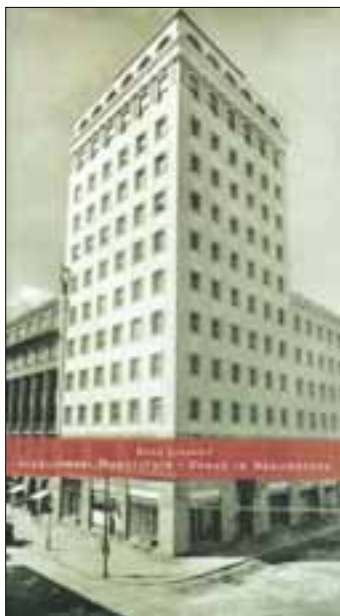
Marjan Bradeško

Evgen Lovšin – pobudnik vertikalne Ljubljane

Pred časom je v založbi Urbaniščičnega inštituta Slovenije izšla monografija o ljubljanskem Nebotičniku (Ljubljanski Nebotičnik – denar in arhitektura) in njegovem arhitektu Vladimirju Šubicu. Avtor knjige je dr. Bogo Župančič, ki v njej analizira dogajanje okrog Nebotičnika od njegovega nastanka pa vse do danes. V analizi se ukvarja, kot sam pravi, z univerzalnimi, gospodarskimi in regulatornimi dejavniki ter z njimi povezanimi osebnostmi. V zgodbi ima pomembno mesto tudi planinec in planinski pisar

telj Evgen Lovšin. Objavljamo Župančičev pogled na vlogo Evgena Lovšina pri zgodovini Nebotičnika. (op. uredništva)

Nebotičnik – urbani Triglav – sedemdesetletnik

Knjiga Ljubljanski Nebotičnik – denar in arhitektura je posvečena sedemdesetletnici položitve temeljnega kamna za Nebotičnik, ki je bila 18. aprila 2001. To, kar je bil arhitekt Vladimir Šubic v arhitekturnem smislu za Nebotičnik – kar slovenska javnost še nekako ve – to je bil ekonomist Evgen Lovšin za finančno ozadje te prečudovite ljubljanske stavbe – kar pa je popolnoma neznano tudi strokovnjakom. V tem krajšem prispevku bi rad opozoril slovensko planinsko javnost na povezavo med Nebotičnikom in vertikalno nepremičninsko politiko Pokojninskega zavoda – investitorja Nebotičnika, katere nosilec je bil planinec – gornik in planinski pisatelj Evgen Lovšin (1895–1979). Nebotičnik lahko zato upravičeno imenujemo urbani Triglav.

Slovinci se radi dotikamo neba, hodimo v gore, stremimo k nebu. Hrib kot podstavek – z zaklju-

čkom – cerkvico na vrhu, to so prvi slovenski nebotičniki. Fenomen visokih urbanih stavb – nebotičnikov – pa je prišel v Evropo in tudi k nam iz Združenih držav Amerike v začetku 20. stoletja. Nebotičniki so nastali predvsem kot potreba po dodatnih prostorih v mestih, ki se niso mogla širiti v nedogled, ampak samo proti nebu. Za nastanek so bili potrebni še tehnični izumi, kot so jekleni skelet, armirani beton, dvigalo in še kaj. Več se je o njih govorilo v dvajsetih, ko je bil leta 1922 organiziran natečaj za Chicago Daily Tribune. Tu se začne tudi zgodba o ljubljanskem Nebotičniku in arhitektu Vladimirju Šubicu, ki se je prav takrat vrnil s tehnične visoke šole v Pragi domov v Ljubljano.

Evgen Lovšin je veliko odkritje v zgodbi o Nebotičniku in se pojavlja v številnih in različnih vlogah. Najprej pogledimo, kaj pravi Lovšin o sebi v pogovoru z Mišom Renkom, ki je bil objavljen v Delu 23. oktobra 1985 z naslovom Največ in najraje sem plezal v navezi s Tomiškom in Čopom. Povedal je, da je daljni sonodnik Otona Župančiča, da je bil leta 1924 izbran v jugoslovansko telovadno vrsto za pariško olimpiado, da je vodil Zvezo zasebnih nameščencev in bil podpredsednik Pokojninskega zavoda za Slovenijo in Dalmacijo, da se s ponosom spominja svojih prizadevanj za postavitev ljubljanskega Nebotičnika (v njegovih temeljih je vzdignjena plošča, na kateri je tudi ime Evgen Lovšin), posebej pa še današnje Narodne in univerzitetne knjižnice. O tem pričata tudi zahvalni pismi takratnih rektorjev ljubljanske univerze Ramovša in Slavičiča, pravi. V pogovoru z Renkom med drugim dodaja, da je bil sedemnajst let predavatelj na ljubljanski Ekonomski Fakulteti in da je s pomočjo dunajskih in zagrebških ekonomistov napisal prva skripta o ekonomiki podjetij. Napisal je več knjig, med njimi tudi več s področja gorništvstva: V Triglavu in v njegovi soseščini (1944), Gorski vodniki v Julijskih Alpah (1960), skupaj s Potočnikom in Hribarjem Triglav, gora in simbol (1979) itn., zato se lahko vprašamo, v kolikšni meri so Tri-